

TERVEYDEN EDISTÄMISEN NEUVOTTELUKUNTA

Aika Perjantai 20.1.2017 klo 9-11

Paikka Finn Medi 5, 2.krs, kokoushuone 101, Biokatu 12 Tampere

Osallistujat Kunnallisneuvos Antero Saksala, puheenjohtaja
Toimittaja Kati Kalliosaari, Alma Aluemia
Professori Leena Koivusilta, Tampereen yliopisto
Sivistysjohtaja Nina Lehtinen, Lempäälä
PSHP:n hallituksen jäsen Tuukka Liuha
Suunnittelupäällikkö Marko Mäkinen, Pirkanmaan liitto
PSHP:n hallituksen jäsen Tuula Petäkoski-Hult
Ylihoitaja Marita Saari, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri
Kaupunginjohtaja Aki Viitasaari, Akaa
Vs. tilaajapäällikkö Mika Vuori, Tampere
Yliääkäri Maarit Varjonen-Toivonen, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri, esittelijä
Koordinoitipäällikkö Riitta Salunen, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri, sihteeri

Poissaolijat Toiminnanjohtaja Ulla Harala, Pirkanmaan Sydänpiiri
Hallintoylihoitaja Tiina Surakka, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri
Johtaja Tommi Vasankari, UKK-instituutti

	Asian aihe	Asian esittely ja päätös
1	Kokouksen avaus	Puheenjohtaja avasi kokouksen.
2	Edellisen kokouksen muistio	Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio.
3	Asialistan hyväksyminen	Asialista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi.
4	Vuoden 2016 yhteenveto ja vuoden 2017 suunnittelu	<p>Maarit esitteli vuoden 2016 toimintakertomusta ja vuoden 2017 suunnittelua (muistion liite 1). Alueellisen hyvinvointikertomus 2012:n painopisteet vuodelle 2016 olivat ravitsemuksen ja liikunnan sisällyttäminen johtamiseen kaikilla tasoilla sekä terveyden ja hyvinvoinnin brändääminen eli viestinnän kehittäminen. Toiminnan kärkenä oli alueellisen hyvinvointikertomuksen valmistelemine vuosille 2017 - 2020 sekä koulutus- ja asiantuntijatuki kunnille.</p> <p>Pirkanmaan alueellisen hyvinvointikertomus 2017 – 2020:n keskeisin osa on suunnittelutaulukko (dia 6). Liikkuminen ja ravitsemus sisältyvät alueellisen hyvinvointikertomuksen painopisteisiin lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (1) sekä ikäihmisten elämänhallinnan edistäminen (2). Vielä ei ole tietoa siitä kuinka kattavasti liikunta ja ravitsemus ovat mukana kuntien hyvinvointikertomuksissa vuosille 2017 – 2020. Aihe sisältyy kuntakierros 2017:ään. Vuosien 2013 – 2016 laajoissa kuntien hyvinvointikertomuksissa ravitsemus oli mukana 17/21:ssa ja liikunta 18/2:ssa Pirkanmaalla. PSHP:n tuottamassa erikoissairaanhoidossa kärkenä on ollut savuttomuus. Lisäksi vuodesta 2016 alkaen toisena kärkenä on vajaaravitsemus, josta on valmisteilla malli tunnistamisesta, puheeksiottamisesta ja jatkotoimenpiteistä.</p> <p>Vuoden 2016 toukokuussa järjestettiin koulutustilaisuus, jossa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet olivat kattavasti esillä. Pirkanmaan maakunta- ja sote-uudistusta varten laadittuun Nykytilan kuvaukseen kirjoitettiin luku hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä. Pirkanmaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaatiota esiteltiin Kuntaliiton seminaarissa sekä Länsi- ja Sisä-Suomen alue-</p>

	Asian aihe	Asian esittely ja päätös
		<p>hallintoviraston järjestämissä tilaisuuksissa Jyväskylässä ja Seinäjoella.</p> <p>Pirkanmaalla järjestettiin marraskuussa terveyden edistämisen viikko, joka oli esillä myös paikallislehdissä.</p> <p>Terveyspuun käyttötilastojen mukaan Terveyspuuta avattiin viime vuonna 691 kertaa. Terveyspuu on esillä alkuvuodesta toteutettavilla kuntakäynneillä, joten käyntimäärien voi olettaa kasvavan.</p> <p>Vuonna 2017 terveyden edistämisen alueellisen koordinaation painopisteenä alueellisella tasolla on Pirkanmaan alueellisen hyvinvointikertomus 2017-2020:n toimeenpanon tukeminen. Parhailaan on menossa kuntakierros, jonka tapaamisiin on varattu aikaa tunti. Tilaisuuksiin on kutsuttu kunnan johtoryhmä ja hyvinvointiryhmä. Osallistujat täyttävät lomakkeen, jossa kartoitetaan mm. kunnan hyvinvointityön toteutumista sekä laajaan hyvinvointikertomukseen tulevia sisältöjä. Tilaisuudessa mm. esitellään alueellista hyvinvointikertomusta ja käydään läpi kunnan hyvinvointiprofiilia Terveyspuun indikaattorien sekä TEAviisarin kuntajohdon vastausten valossa. Kuntakierroksesta on tulossa alustava yhteenveto seuraavaan neuvottelukunnan kokoukseen.</p> <p>Alueellisen hyvinvointikertomuksen painopisteistä on vuonna 2017 lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Alueellisella tasolla on aloitettu ”perheiden hyvinvointi” -indikaattorin työstäminen. Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointierojen kaventamisesta on tulossa keväällä (23.5.) kokopäivän koulutus, johon myös neuvottelukunnan jäsenet ovat tervetulleita (muistion liite 2). PSHP:ssa selvitetään onko mahdollista löytää tunnustetta lapsista, jotka käyttävät paljon Acutan palveluja.</p> <p>Pirkanmaan alueellinen kulttuurihyvinvointisuunnitelma on tulossa keväällä neuvottelukunnalle kommentoitavaksi. Suunnitelma on herättänyt myös valtakunnallista kiinnostusta, koska vastaavaa ei ole tehty muualla Suomessa.</p> <p>VESOTE-hanke, ”Vaikuttavaa elintapaohjausta sosiaali- ja terveydenhuoltoon” on esitetty laajemmin muistion kohdassa 6. Pirkanmaan osahankkeen koordinaatiovastuu Maaritilla.</p> <p>Pirkanmaan maakunta- ja sote-uudistuksen valmisteluun nimetyn sote-projektiryhmän alle on nimetty yhdeksän teemaryhmää, joista yksi on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen teemaryhmä. Se on kokoontunut kolme kertaa ja kokoontuu jatkossa kerran kuukaudessa. Teemaryhmä järjestää 8.2. 2017 työpajan, jossa käsitellään väestön hyvinvointieroja kaventavia hyviä käytäntöjä. Hyviä käytäntöjä on koottu Pirkanmaan hyvinvointikoordinaattoreiden verkoston kautta. Näistä kootaan Pirkanmaa2019-verkkosivustolle materiaalipankki kaikkien hyödynnettäväksi. Työpajaan on kutsuttu myös Terveyden edistämisen neuvottelukunnan jäsenet.</p> <p><u>Keskustelua:</u></p> <p>Pirkanmaan alueellisesta hyvinvointikertomus 2017 -2020:sta keskusteltiin jonkin verran sairaanhoitopiirin hallituksen kokouksessa,</p>

	Asian aihe	Asian esittely ja päätös
		<p>mutta valtuustossa se hyväksyttiin ilman keskustelua. Alueellisen hyvinvointikertomuksen merkitys tulee kasvamaan siinä vaiheessa, kun kuntien yhdeksi päätehtäväksi tulee kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Kuntaliitto ja STM ovat kiinnostuneita Pirkanmaan mallista laatia alueellinen hyvinvointikertomus yhdessä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa.</p> <p>Alueellisen hyvinvointikertomuksen kolmantena painopisteenä on päihitteettömän elämäntavan tukeminen. Yhtenä tavoitteena on päihitteettömän kulttuurin kehittäminen. Termi päihitteön kulttuuri herätti keskustelua. Kulttuuri voidaan ymmärtää elämäntapana tai kulttuurin harrastamisena. Käsitteeksi on valittu tarkoituksellisesti laaja ja yleistasoinen sana, joka sisältää erilaisia aspekteja.</p> <p>Neuvottelukunnan jäsenten on tärkeää pitää Terveyspuuta esillä omissa kunnissa ja muilla foorumeilla. Erityisen tärkeää se on nyt, kun lähestyvien kuntavaalien jälkeen on tulossa uusia luottamushenkilöitä. Uusille luottamushenkilöille toivottiin valmista perehdytyspakettia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä Pirkanmaalla. Kunnat tekevät joka tapauksessa uusille luottamushenkilöille suunnatun perehdytyspaketin. Tarjotaan sen osaksi yhteistä osiota hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä. Perehdytyspaketille voisi olla käyttöä jo ennen vaaleja. Ainakin Tampereella on tarkoitus nostaa asia esille jo ennen vaaleja. Viedään asiaa etupainotteisesti poliittisten ryhmien kautta. Paras tulos saadaan, jos samaan aikaan tietoa tulee mahdollisimman monen kanavan kautta. Myös somen mahdollisuuksia voisi hyödyntää viestinnässä.</p> <p>Toiveena on, että kuntakierroksen tilaisuuksiin kutsuttaisiin mukaan luottamushenkilöitä. Johtavat viranhaltijat ovat keskeisiä henkilöitä, koska he päättävät mitä asioita viedään luottamushenkilöiden käsitelyyn. Silti valtuuston ja hallituksen puheenjohtajat kannattaa kutsua tilaisuuteen mukaan.</p> <p>Lasten liikkumisaktiivisuutta mittaava MOVE- indikaattori on otettu käyttöön uuden opetussuunnitelman myötä. Mittauksen tarkoituksena on saada objektiivista tietoa lasten liikkumisesta. Sen käyttöönotto vaatisi vielä tarkempaa ohjeistusta ja suunnittelua. Myös käyttöönoton tavoitteita tulisi vielä tarkentaa ja toteutuksessa pitäisi tehdä yhteistyötä toimialojen kesken. MOVE mittaus ei tässä muodossaan kannusta lasta liikkumaan, vaan voi vähemmän liikunnallisten lasten kohdalla toimia päinvastoin. Myös vanhemmat tulisi ottaa mukaan.</p> <p><u>Yhteenveto:</u></p> <p>Sovittiin, että tehdään uusille luottamushenkilöille muutaman dian perehdytyspaketti (liite 4), johon liitetään linkki Terveyspuuhun. Lähetetään tietopaketti jo ennen vaaleja piirijärjestöille, jotka voivat jakaa sen ehdokkaiden käyttöön.</p> <p>Sovittiin, että kutsutaan jäljellä oleviin kuntakierroksen tilaisuuksiin kunnanhallitusten ja kunnanvaltuustojen puheenjohtajat.</p>
5	Pirkanmaan alueellinen hyvinvointiker-	Maarit esitteli neuvottelukunnalle etukäteen lähetettyjä alueellisen

Asian aihe	Asian esittely ja päätös
tomos 2017-2020 <ul style="list-style-type: none"> • Esittelymateriaali: asialistan liitteet 1 ja 2 	<p>hyvinvointikertomuksen esittelydioja sekä kaksipuoleista A4 - kokoista esitettä. Esittelymateriaalia on valmisteltu VALMU-työryhmän kokouksessa. Tavoitteena oli että esittelydioja olisi mahdollisimman vähän, mutta niihin sisältyisi myös jonkin verran aihetta avaavaa taustatietoa.</p> <p><u>Keskustelua:</u></p> <p>Hyvinvointityö tulee jatkossa saamaan enemmän näkyvyyttä kunnissa. Kunnan intressiä voi jatkossa verrata työnantajan intressiin, koska hyvinvointi tarkoittaa kunnan menestymistä. Kuntia tulee kannustamaan myös hyte-raha. Maakuntien hyvinvointityöstä antamat kannusteet tulevat todennäköisesti olemaan suuruudeltaan suhteellisen pieniä.</p> <p>Esittelyaineisto on tarkoitettu kuntien käyttöön. Diasarjassa kuvataan asiakirja ja sen tekoprosessi hyvin. Dioista ei avaudu se, mitä kunnilta edellytetään. Toiveena on, että näkökulmaksi nostettaisiin vahvemmin asiakirjasta saatava hyöty, miksi se kannattaa lukea.</p> <p>VALMU on jatkotyöstänyt diassa 3 esitettyä alueellisen hyvinvointikertomuksen suhdetta muihin suunnitelmiin ja toimintamalleihin. Diaan on mm. lisätty selitystekstiä. Todettiin, että kuva ei heti avaudu lukijalle yhdellä katsauksella. Suunnitelmia on sekä ylhäällä oksistossa, että alhaalla juurissa. Ylhäällä on kuntien lakisääteiset suunnitelmat ja alhaalla Pirkanmaan alueelliset suunnitelmat. Tämä jako vaatisi selitystekstiä. Puusta näkyy selkeästi miten suunnitelmat liittyvät toisiinsa sen sijaan suhde ”elävään elämään” puuttuu. Kuvan tarkoitus tulisi ilmetä nykyistä paremmin. Tällä hetkellä kuva ei avaudu niille, jotka eivät ole aiheeseen aiemmin perehtyneet. Kuvat ovat sinänsä parempia kuin pitkät tekstit. Ehdotettiin, että puuhun lisätään pienet kuvat lisäämään konkretiaa (esim. liikkuvat henkilöahmot tai terveellinen ruokalautanen). Sovittiin, että Maarit muokkaa kuviota edelleen ja lähettää sen neuvottelukunnalle kommentoitavaksi.</p> <p>A4 esite on tarkoitettu jaettavaksi esittelymateriaaliksi eri tilaisuuksissa. Toivottiin, että ensimmäisessä kuvassa olevat termit käännetään suomeksi. Lisäksi toivottiin, että kuvien kokoa suurennetaan ja tekstin osuutta vähennetään. Riittää, että lisätietoja löytää linkkien kautta. Esitteen alussa voisi kuvata muutamalla lauseella mihin pyritään ja muuten pidemmät tekstit tulisivat muutaman linkin taakse.</p> <p>Nykyisessä sähköisessä maailmassa pdf-tiedoston tulisi olla mahdollisimman helppolukuinen. Tavoitteena tulisi olla, että esite on luettavissa yhdellä silmäyksellä ilman hiirellä tapahtuvaa skrollausta. Sovittiin, että muutetaan tiedosto vaakamuotoon ja lisätään luettavuutta suurentamalla kuvia, vähentämällä tekstiä ja lisäämällä linkit keskeisiin asioihin. Ensimmäinen kuva terveyserojen kaventamisesta ja alueellisen hyvinvointikertomuksen suunnittelutaulukosta ovat erityisen hyviä.</p> <p><u>Yhteenveto:</u></p> <p>Maarit muokkaa dioja ja esitettä annettujen kommenttien pohjalta ja lähettää ne neuvottelukunnalle kommentoitavaksi.</p>

	Asian aihe	Asian esittely ja päätös
6	VESOTE-hanke	<p>Maarit esitteli Tommi Vasankarin diat VESOTE-hankkeesta (muistion liite 3), koska Tommi oli estynyt saapumasta kokoukseen.</p> <p>Kyseessä on kaksivuotinen hanke, jossa on mukana kymmenen sairaanhoitopiiriä. Hanketta hallinnoi UKK-instituutti. VESOTE tarkoittaa vaikuttavaa elintapaohjausta sosiaali- ja terveydenhuoltoon poikihallinnollisesti. Hankkeen tavoitteena on tehostaa elintapaohjausta. Maarit toimii Pirkanmaan sairaanhoitopiirin osahankkeen vastuuhenkilönä. Pirkanmaa sai korvamerkittyä rahaa ravitsemuksen kehittämiseen. Muut hankkeen painopisteet ovat liikunta ja unettomuuden lääkkeetön hoito. Hankkeessa on vahvasti mukana digitalisaatio ja siksi kehittämistyö linkitetään virtuaalisairaalan ja ODA-hankkeen kehittämistyöhön sekä Kanta-palveluihin. Liikkeelle lähdetään elintapaohjausta antavan henkilöstön kouluttamisesta. Koulutukset tulevat olemaan kuntien edustajille maksuttomia. Yksi osa hanketta on virtuaalinen elintapapoliklinikka. Lisäksi on tarkoitus kartoittaa hyviä elintapaohjauksen käytäntöjä ja levittää niitä. Varsinaisesti uusia toimintamalleja ei ole tarkoitus kehittää. Hankkeeseen kuuluu kuitenkin alueellisen vaativan elintapaohjauksen kehittäminen. Hanke sisältää vaikuttavuuden arviointia tätä tarkoitusta varten kehitetyllä mittalaitteella.</p> <p>PSHP:ssä toimi epävirallinen osahanketta valmisteleva projektiryhmä, joka on nyt rahoituspäätöksen saamisen jälkeen virallistettu.</p> <p><u>Yhteenveto:</u></p> <p>Tässä vaiheessa hankkeen käynnistyminen saatetaan lähinnä tiedoksi neuvottelukunnalle. Palataan myöhemmin tarkemmin hankkeen toteutukseen.</p>
7	<p>Muut mahdolliset asiat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Terveyspuu.fi –verkkosivuston indikaattorit vuosille 2017 – 2020 • HYTE-työpaja 8.2.2017 	<p>Terveyden edistämisen neuvottelukunnalle on asialistan liitteenä (liite 3) lähetetty listaus Terveyspuun nykyisistä indikaattoreista.</p> <p>VALMU-työryhmä esittää, että Terveyspuun indikaattorit säilyisivät toistaiseksi ennallaan. Jos indikaattoreita muutetaan tässä vaiheessa, on työ kilpailutettava, mikä vie aikaa. Maakunta- ja sote-uudistuksen myötä Terveyspuun rakenne tulee todennäköisesti muuttumaan, koska suuri osa puiden indikaattoreista on maakunnalle siirtyviä sote-indikaattoreita. Päätettiin että Terveyspuun indikaattoreita ei muuteta vaan odotetaan maakunta- ja sote-uudistukseen liittyviä linjauksia.</p> <p>Pirkanmaan hyvinvointikoordinaattoreiden verkoston kautta on kerätty kunnista hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen hyviä käytäntöjä. Osaa hyvistä käytännöistä käsitellään 8.2. pidettävässä HYTE-työpajassa. Lisäksi niistä kootaan materiaalipankki.</p>
8	Kokouksen päättäminen	<p>Seuraava kokous on 31.3.2017 klo 9-11.</p> <p>Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 10.40.</p>

Liitteet Liite 1 Alustusdiat, MVT
 Liite 2 Kutsu koulutuspäivään 23.5.2017

Liite 3 VESOTE-hankkeen esittelydiat, Tommi Vasankari
Liite 4 Väestön hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen Pirkanmaalla.
Esittelyaineisto kuntavaaliehdokkaille 2017

Jakelu Terveyden edistämisen neuvottelukunnan jäsenet
Anita Niemelä, Merja Wikman